

L.C. 1 juli 2019

Basisinkomen is optie

Economen hebben zich de afgelopen decennia ontwikkeld tot ware technici, die goed uit de voeten kunnen met gecompliceerde wiskundige modellen. Wat in toenemende mate naar de achtergrond verdwijnt is aandacht voor economische geschiedenis.

Eén van de belangrijkste ontwikkelingen van de laatste twee eeuwen, een ontwikkeling die het aanzien van de samenleving totaal heeft veranderd, is de verschuiving van werkgelegenheid en productie tussen sectoren. Eerst de verschuiving van landbouw naar industrie en later naar de dienstensector.

Aan het begin van de negentiende eeuw werkte bijna de helft van de Nederlandse beroepsbevolking in de landbouw, nu zo'n 2 procent. De dienstensector, inclusief overheid, heeft een omgekeerde beweging gemaakt. Tweehonderd jaar geleden werkte een kwart in de dienstensector, nu zo'n 80 procent. De industriële werkgelegenheid nam aanvankelijk toe, bereikte een top in de jaren zestig, meer dan 40 procent, en is sindsdien ruim gehalveerd.

De achterliggende oorzaken van die verschuivingen hebben te maken met techniek en consumptiepatroon. De landbouw bijvoorbeeld kan door steeds efficiëntere productietechnieken met minder mensen aanmerkelijk meer produceren. Ook het consumptiepatroon speelt een rol. Het alsmaar toenemende inkomen werd voor een steeds kleiner deel aan voeding uitgegeven. Een toenemend deel van het inkomen ging aanvankelijk

naar industrieproducten, zoals huishoudelijke apparatuur, en later naar diensten, zoals vervoer, recreatie, zorg en onderwijs.

De introductie van arbeidsbesparende technieken is een constant element in de economische geschiedenis van de afgelopen twee eeuwen. Die tendens heeft veel werkgelegenheid verplaatst van landbouw en industrie naar uiteindelijk de dienstensector. Maar ook in de

Economie heeft minder arbeid nodig

dienstensector gaat wat tegenwoordig robotisering heet gewoon door. Het adviesbureau McKinsey schat dat in 2055 de helft van de huidige banen door robots kan zijn overgenomen.

Tot nu toe konden 'overbodig' geworden werknemers in een andere sector opgenomen worden. Zo'n sector is er nu niet meer. En we hebben nog geen idee hoe we moeten reageren op een economie die steeds minder arbeid nodig lijkt te hebben. Misschien is een onvoorwaardelijk basisinkomen een optie? Er is echter geen politieke partij die daar werk van maakt.

GERRIT GORTER